

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
Кафедра інформаційних систем управління**

**КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
Кафедра гуманітарних наук, культури і мистецтва**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
Кафедра українознавства, культури та документознавства**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ІХ Всеукраїнської наукової студентської конференції

**«Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері»
(Вінниця, 12 квітня 2024 р.)**

Вінниця
2024

4. Курс «Бібліотеки у досягненні Цілей сталого розвитку». URL: <https://vumonline.ua/course/libraries-in-achieving-sustainable-development-goals/> (дата звернення: 07.04.2024).
5. Путівник бібліотеками України. URL: <https://lib4you.org.ua/> (дата звернення: 07.04.2024).
6. Українська бібліотечна асоціація. URL: <https://ula.org.ua/> (дата звернення: 07.04.2024).

Анотація. Описано роль консультативно-дорадчих суб'єктів державного управління бібліотечною справою, й зокрема ВГО УБА, у підвищенні значимості бібліотек як інформаційних просторів, що функціонують для суспільства. Проаналізовано діяльність Всеукраїнської громадської організації «Українська бібліотечна асоціація» як одного з найпотужніших вітчизняних об'єднань, що визнане світовою спільнотою як таке, що опікується актуальними питаннями бібліотечної сфери і здатне долати перешкоди, викликані швидкою зміною потреб суспільства.

Ключові слова: бібліотека, бібліотечна справа, державна політика, професійні об'єднання бібліотечних працівників, бібліотечно-інформаційна сфера.

УДК 021.1:304.2:[027.8:004.77

Ворона Вікторія Олександрівна
(наук. керівник – канд. філол. наук, доцент Чередник Л. А.)
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава

СПЕЦИФІКА БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ У БІБЛІОХАБАХ

Бібліотеки сьогодення знаходяться у періоді інтенсивних змін, які спровоковані стрімким розвитком інформаційних технологій. Від початку цифрової ери роль бібліотек постійно змінюється: вони перетворюються на центри доступу до знань, різноманітних джерел інформації, яка не тільки там зберігається, але й активно обробляється, адаптується та поширюється за допомогою новітніх інформаційно-комунікативних технологій. Тому концепція бібліохабу, що передбачає поєднання традиційних функцій бібліотек і створення мультифункціонального простору, який об'єднує різноманітні бібліотечні послуги та інші соціокультурні ініціативи, набуває все більшого значення.

Бібліохаби створюють унікальні можливості для залучення різних груп користувачів через поєднання різноманітних бібліотечно-інформаційних послуг. Дослідник І. Закомірний зазначає, що «багатофункціональний простір із різними зонами, який надає значну кількість послуг, забезпечує доступ до книг та інформації, сприяє цифровій грамотності та сучасним підходам до навчання» [1, с. 6].

Загалом бібліотечно-інформаційні послуги – це комплекс заходів, спрямованих на забезпечення доступу користувачів до інформації та знань. До того ж вони відіграють важливу роль у підтримці освіти та самоосвіти, розвитку культури і творчості, а також сприяють соціальній інтеграції та єднанню громади.

Варто зазначити, що бібліотечно-інформаційні послуги ґрунтуються на принципах доступності, відкритості, інклюзивності та інноваційності. Надання різно-

манітних бібліотечно-інформаційних послуг стає ключовим аспектом роботи бібліохабів, спрямованих на задоволення потреб різних груп користувачів.

Можна виокремити основні бібліотечно-інформаційні послуги, які надаються в бібліохабі. З-поміж них:

– Доступ до інформації. Можна працювати як із традиційними ресурсами (книги, журнали, газети, брошури, карти), так і з електронними (електронні книги, журнали, статті, бази даних).

– Інформаційна підтримка. Працівники бібліохабів допомагають у пошуку інформації, консультують із питань використання бібліотечних ресурсів. Нині бібліохаби стають центром навчання інформаційній грамотності, користування соціальними мережами та додатками. Бібліотеки виконують функцію цифрових хабів, оскільки поширюють офіційні повідомлення органів української влади, надають доступ до інтернету, забезпечують окремі місця для виконання дистанційної роботи ВПО, дають можливість проходити онлайн-навчання для здобувачів вищої освіти [4, с. 33].

– Освітні послуги, серед яких можна виділити: курси та семінари (із різних предметів); тренінги (з розвитку особистих та професійних навичок); лекції та майстер-класи (з актуальних тем та нових технологій); клуби за інтересами (читацькі клуби, клуби з вивчення іноземних мов, рукоділля, настільних ігор).

– Культурні та дозвілєві послуги. Можуть включати: виставки, концерти, лекції, кінопокази, театральні виставки, літературні вечори, ігрові зони.

– Соціальна інтеграція. Бібліохаби сприяють соціальній інтеграції та єднанню громади. З-поміж найпоширеніших послуг: проведення громадських заходів (зустрічі з представниками влади, громадськими діячами, волонтерами); створення клубів за інтересами (клуби для молоді, національних меншин); надання інформації та підтримки (для людей, які шукають роботу, житло, соціальні послуги); проведення просвітницьких заходів (із питань толерантності, гендерної рівності, протидії дискримінації).

Українська дослідниця Ю. Сисова наголошує, що під час війни в Україні бібліотеки значно розширили свої функції. І зараз вони частково виконують роль «довідкових бюро стосовно інфраструктури населених пунктів, працюють як соціальні заклади та медичні центри, є осередками надання волонтерської допомоги» [4, с. 33].

Прикладом бібліохабу, який надає широкий спектр бібліотечно-інформаційних послуг, є Центральна бібліотека Полтавської міської територіальної громади. Гнучка та динамічна структура, використання інформаційно-комунікативних технологій приваблюють людей різного віку. Зокрема, з-поміж освітніх послуг варто виділити організовані цикли групових занять: «Мова єднає Україну» та «Мова має значення» для охочих удосконалити знання з української мови; лекції-тренінги «Як розпочати здоровий спосіб життя», які відбулися у читальному залі бібліохабу в межах проєкту «Діємо для здоров'я»; тренінги щодо надання домедичної допомоги. Також співробітники бібліотеки проводять заняття для ВПО в межах заходів психолого-мистецького циклу за сприяння Міжнародної організації з міграції [2]. Для школярів організовують уроки безпеки дорожнього руху («Безпека

руху – це життя» та ін.), під час яких діти разом з поліцейськими грають у тематичні ігри, розв’язують ситуативні задачі, вивчають дорожні знаки.

Проводиться багато культурних та дозвіллевих послуг, зокрема: виставка під назвою «Світ акварелі» (автор виставки, молодий художник Костянтин Гуменюк, також провів майстер-клас з акварельного живопису для всіх охочих); інтерактивна програма «Як чумаки по сіль їздили», яку підготували працівники Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського. Також на базі бібліохабу проходять відкриті уроки з танго для всіх охочих.

З-поміж соціальних ініціатив – зустрічі Жіночого хабу 2.0, а саме тренінги «Медіація як інструмент вирішення конфліктів», «Соціальна згуртованість».

До того ж бібліохаб підтримав Всеукраїнську інформаційно-просвітницьку тематичну акцію «Національний тиждень читання поезії»: протягом тижня на Facebook-сторінці викладали відео декламування віршів українських поетів.

Також працівники працюють над створенням бібліотеки без бар’єрів. За сприяння міської влади мешканці полтавської громади, що мають порушення зору, отримали доступ до інформації в різних форматах. У бібліохабі встановлено тифлокомплекс, який надає можливість незрячим чи слабозорим людям користуватися інтернетом, працювати з електронними документами та програмним забезпеченням. Ще придбано «читаючу машину» для людей з глибоким порушенням зору [2].

Отже, бібліотеки стають центрами навчання та розвитку, сприяючи освіті, культурі, соціальній інтеграції та єдності громади.

Бібліохаби як нові форми діяльності бібліотек надають унікальні можливості для залучення різних груп користувачів шляхом поєднання бібліотечно-інформаційних та соціокультурних послуг.

Прекрасним прикладом сучасної трансформації цих установ є Центральна бібліотека Полтавської міської територіальної громади, яка не лише відображає інноваційні тенденції в бібліотечній справі, а й активно сприяє розвитку міста.

Список використаних джерел

1. Закомірний І. Бібліохаб – сучасний культурно-освітній простір для дітей, молоді та дорослих. *Педагогічна газета України*. 2020. № 5(279). С. 6–8.
2. Офіційний сайт Центральної бібліотеки Полтавської міської територіальної громади. URL: <https://cbs.poltava.ua/index.php/novyny> (дата звернення: 04.04.2024).
3. Пугач Л. Ю. Діяльність публічних бібліотек в умовах трансформацій, викликаних повномасштабною російською військовою агресією. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 3. С. 28–33.
4. Сисова Ю. В. Бібліотечний фандрайзинг під час війни: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 4. С. 30–34.

Анотація. У дослідженні розглядаються основні складники сучасних бібліотечно-інформаційних послуг, які сприяють доступу до знань, освіті, культурному розвитку та соціальній інтеграції.

Ключові слова: бібліохаби, бібліотечно-інформаційні послуги, інформаційні технології, послуги.

